

Млада гвардия

За момента естонска архитектурна школа звучи като нещо непознато. Въпрос на съвсем кратко време е това да се промени. С няколко от изявените имена говорим дни преди първото биенале на архитектурата в Талин

От **Млаген Петров, Талин**

В края на 2009 г. Põrgaev, икономическият всекидневник на Естония, съобщава накратко, че местни архитекти са получили първата в историята на естонската архитектура международна награда. Следващите редове разкриват, че международният конкурс всъщност е проведен в съседна Латвия и младите архитекти, ако икономическата ситуация позволи, един ден ще могат да се похвалят, че са автори на проекта на хотел „Мариот“ в Рига.

Текстът е лишен от ентузиазъм, а авторът на статията е също така учуден от случилото се, както и някои от читателите. Млада естонска архитектурна школа? Защо ни занимавате с това? Истината е, че това, което в Естония се приема за даденост, извън границите на страната прави огромно впечатление - повечето от изявените ѝ архитекти са излезли от университета съвсем неотдавна, което само по себе си звучи като обещание за архитектура, освободена от клишета и бремето на миналото. Друг обещаващ фактор - инвеститорите нямат нищо против да поръчват проекти при архитекти с ЕГН, започващо с 8. Да влязат главните виновници!

„В Естония всичко е толкова малко, че е достатъчно някъде да има десет сгради и това място вече се нарича град“, казва архитектът Ян Сколимовски. Образованият и работил в чужбина Ян е един от архитектите, които създават съвременното лице на естонската архитектура.

От 8 до 11 септември в Талин ще се проведе първото Архитектурно биенале. Няколко дни преди събитието, предлагащо множество изложби, инсталации и дискусии (тази година фокусът е върху оформянето на градската среда), поговорихме с някои от най-ярките представители на новото поколение местни архитекти.

Разбира се, ярки дотолкова, доколкото ярък е прилагателно подходящо за ценящата минимализма Естония.

Какво се получава, когато млади архитекти се срещнат с непредубедени инвеститори, поощряващи творческата свобода? „Естонската архитектура е свежа, не търси евтима слава и лъскави решения. Архитектите тук не са суперзвезди и повечето от тях дори не се стремят да станат такива. Те предпочитат да се концентрират върху това да създават добра, висококачествена архитектура, оставяйки сградите да говорят сами за себе си“, казва Карл-Даг Лиге от Естонския център за архитектура (ЕЦА), главен организатор на биеналето.

Естонската архитектура, както повечето неща в страната (например успешно работещото електронно правителство), също черпи от опита на скандинавските съседи. Въпреки това не е съвсем правилно да наречем естонската архитектура скандинавска, но пък не е грешно, ако ѝ сложим етикета „първа братовчедка на финландската архитектура“. Финландски и естонски архитекти поддържат усилен контакт още в годините между двете световни войни, но значителни влияния през този период идват и от Германия. Много от архитектите от първото поколение естонски архитекти получават образованието си не в Хелзинки, а в Рига, интелектуалната и финансова столица на балтийско-германската култура. След войната проектите на финските архитекти отново служат за образец, за да бъдат допълнени през 90-те от холандската и датската архитектурна школа. Изводът е един - естонските архитекти не се страхуват да си вземат това, което им хареса от другите, без обаче да се отдалечават от изчистените северни форми.

Наскоро тихо и без натрапчив PR младата естонска архитектура започна своето загранично турне. Миналата година

Естония се представи с изложбата „100 къщи“ на биеналето във Венеция, показвайки на света в какво е най-добра местната школа, било в годините на Първата Естонска република (1918 - 1940 г.), социализма или днес - дизайна на къщи. За тези, които архитектурата е преди всичко форми, а не периоди, разглеждането на каталога на изложбата може да се превърне в интересна игра „Познай коя година е построена къщата“. Внимание! Модерните форми на къщи от 30-те за нетренираното око много лесно могат да минат за модерни къщи от миналата година.

Това лято BOOMROOM, една група изложба, организирана от ЕЦА в Музея на архитектурата в Москва, за пръв път след разпада на СССР, отново свърза архитектите от двете страни. Изминали са повече от 20 години без никакви контакти, но споменът за естонски архитекти като Томас Рейн, Вилен Кюнапу, Леонхард Лапин и Алан Муррмаа, които от 60-те, 70-те и 80-те години на миналия век внасят порадикални елементи, повлияни от скандинавската и западната архитектура, в сградите на Съветския съюз е още жив.

Изложбата BOOMROOM, представяща най-силните проекти на естонските архитекти през последното десетилетие, ще бъде показана и в други държави, където естонската архитектура е също толкова неизвестна, колкото и в Русия. До време, надяват се организаторите на биеналето. „Архитектурният пазар на Западна Европа е вече пренаселен, но не е задължително да ходим там“, смята Карл-Даг Лиге. „Регионалните контакти ще ставам все по-интензивни, което е добра възможност за архитектите от Централна и Източна Европа. Да вземем например Русия - клиентите там все повече се отварят към западната архитектура и архитектите от региона могат да адаптират западните ценности в архитектурата към руската действителност.“

Индрек Алман, Pluss

Екологичната къща на семейство Алман в Талин

Съвременната естонска архитектура е архитектура на младите. След края на СССР младите естонски архитекти получиха възможност да практикуват професията в чужбина, основно във Финландия. Придобитият опит беше внесен обратно в Естония и старата школа архитекти се сбобиха с "опозиция". През последните 20 години имахме възможността да се учим върху истински сгради. Но трябва да сме откровени - ние не функционираме във вакуум, всеки може да проследи чуждестранните влияния, например от много развити в това отношение страни като Холандия. В Естония съществува дълга традиция проектите за къщи да се поръчват при архитекти, което е отлична възможност да влезеш в професията. Също така архитектурните

конкурси са отворени за всички, липсва изискването за предишен опит и т.н. Така че не, не е трудно да си архитект в Естония. Нашата архитектура не се страхува да експериментира. За нас по-важни от изпипаните фини детайли са игрите с различни форми, идеи и материали.

Понякога се получават големи практически дефекти, но невинаги това е крайният резултат. Като цяло Талин е интересен за работа, преди всичко защото е малък град. Според мен Естония е много модерна в архитектурно отношение, макар че повечето естонци да не го осъзнават. Формата е подчинена на функцията, няма много място за традиционализъм, да не говорим за скъпи съвременни решения.

Ян Сколимовски и Петер Лоо, KAMP Arhitektid

интересни образци на съветската архитектура.

Талин е град, отворен към морето. В момента центърът на града е отсечен от морето и сега дискутираме как можем да решим този въпрос. Ще ни трябва доста време, но градът ще се промени със сигурност. Това е добра новина за архитектите тук. Не мисля, че е трудно да си архитект в Естония. Ако си на 30 и имаш собствен офис, значи имаш какво да правиш. Хубаво е, че в Естония се подкрепят младите архитекти и техните идеи. Сега е по-трудно в икономическо отношение заради кризата, но така е навсякъде. Надявам се да имаме повече млади архитекти, защото Естония отчаяно се нуждае от добри архитекти наясно с материала. Какво можем да предложим на света като типично естонско решение? Къщи от глина и слама, убеден съм, отново ще са популярни. На един конкурс се представихме със сградата, направена изцяло от глина. → 12

Половин година Естония е потънала в тъмнина и за нас е много важно да уловим светлината в сградата. Прибавяме и естествени материали, особено дърво. Стараем се да проектираме сгради, които използват по-малко енергия и като цяло съжителстват с природата, а не ѝ пречат. Търсим нови форми. За мен дефиницията на красивата архитектура е много проста - това е архитектура, която се вписва в атмосферата на даденото място и уважава съседните сгради. Не съм отказвал да работя с клиент, но ми се е случвало да обяснявам стъпка по стъпка как се проектира сградата, която да служи на хората, вместо да ги подчинява и затваря принудително. Талин е интересен град - имаме много забележителна индустриална архитектура, към която прибавяме

„Метапринт“, фабрика и склад

Михел Тюрю от Kagaruk, Kadarik Tüür Arhitektid

Главната тема в съвременната естонска архитектура е темата за пространството. Питаме се как работи то. Всеки архитект по свой начин се занимава с тази тема, но за нас най-важният аспект на пространството е това как да го превърнем в място за хората.

Какво трябва да знаете за естонската архитектура? Ами, уникална е. В нашата работа се стараем да сме колкото се може по-близо до своите корени, искаме нашите сгради имат местно излъчване. Ако в крайна сметка това, което се получи не се вмества в някаква моментна мода, не е cool или не изглежда съвсем

познато, това не ни тревожи. Ето това може да наречем истински естонско поведение.

Ако можем да оставим нещо в архитектурата, нещо, което е естонско, това би било отношението ни към пространството. Естонското пространство е либерално, много е, в него се гуша леко. Талин е много интересен град за работа - градът ни е пълен с противоречия и какви ли не различия, което е много обещаващо.

Вила „Крукет“

Мария Каск, Salto

Типични естонски неща? Винаги лошо време, поляни и гори. Новата естонска архитектура е бавна архитектура. Какво означава това: Имаме нужда от време, за да обмислим различните аспекти на един проект, да намерим връзката между икономическото и екологичното. Нашата архитектура е тиха, спокойна, клиентите ни не оперират с понятия като „лъскав“ и „да се набива на очи“. Каква е нашата визия за архитектура? Колкото повече внимание обръщаме на основните принципи, а не на трендовете и модата, толкова по-добре. Хората обичат да виждат познати донякъде неща. С една сграда биха били щастливи, ако успеят да я „разчетат“, виждат идеите на архитекта и са съгласни с него. Да не забравяме, че хората, повечето от които не са архитекти, нямат опита, необходим, за да оценят един проект в по-широк контекст, малко хора имат желание да разберат каква е основната концепция. Те просто виждат една сграда. Ако могат по някакъв начин да се свържат с нея, би им било много по-лесно да си отговорят на въпросите защо и какво. Нашата задача е да търсим решения, дори ако бюджетът е ограничен. За щастие досега винаги сме имали възможност да подбирате проектите, върху които работим, така че да избегнем неприятни изненади по-късно. Талин предлага на архитектите много празни пространства без прекалено силни предразсъдъци, що се отнася до архитектура и млади архитекти. Всички млади демократични гържави минават по този път - необходимо е време, за да осъзнаем, че само защото някой е от чужбина, това не означава гаранция за качество само по себе си. За да можем да се похвалим с крайния резултат, всички трябва усилено да порботим - клиенти и архитекти. *light*

Спортна зала на Аграрния университет в град Тарту